

NURMEKSEN SEURAKUNTA
KIRKKONEUVOSTON PÖYTÄKIRJAPOHJA

Esityslista vai pöytäkirja

PÖYTÄKIRJA

Pöytäkirjan numero:

1/2017

Ensimmäisen pykälän numero: 1

Vaihda aloittava numero

Tässä pohjassa on varsinaisille
käsiteltäville asioille yksi pykälä (5 §).

Lisää uusi pykälä

Toimeenpano :

Tiedoksi:

Aika Torstaina 23.3.2017 klo 17.00 - 19.42

Paikka Seurakuntakeskus, Ikolantie 3

Läsnä Kontiainen Markus puheenjohtaja
Kämäräinen Matti varapuheenjohtaja

Jäsenet Jaaranen Merja
Jaaranen Veikko
Korhonen Jaakko
Ryynänen Pertti
Tolvanen Maija
Udd Ellen

Varajäsenet Mustonen Sinikka Lilja Kilpeläisen varajäsen

Muut Taskinen Riitta sihteeri, taluspäällikkö
Tiensuu Riitta KV:n p.j

Poissa Kilpeläinen Lilja, Pääkkönen
Hannu ja Mikkilä Hannu kv:n
varapj.

Käsitellyt asiat §§ 1- 19

Allekirjoitukset

Markus Kontiainen Riitta Taskinen
puheenjohtaja pöytäkirjan pitäjä

Pöytäkirjan tarkistus

Aika Perjantaina 24.03.2017

Paikka Taloustoimisto

Allekirjoitukset

Jaakko Korhonen Pertti Ryynänen

Pöytäkirja yleisesti nähtävänä

Aika 27.03.2017 - 27.04.2017

Paikka Nurmeksen seurakunnan taloustoimisto

---

1 § KOKOUKSEN AVAUS

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja piti alkuhartauden. Veisattiin virsi 273:1 ja 3.

2 § KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

KL 7:4 mukaan kokous on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on saapuvilla.

KJ 9:1,2 mukaan kokouksen kutsuu koolle puheenjohtaja kirkkoneuvoston päättämällä tavalla.

Kokouskutsu on postitettu 15.03.2017.

Esitys Kokous todetaan laillisesti kokoonkutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

KN:n päätös Todettiin.

3 § TYÖJÄRJESTYS

Esitys Esityslista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi.

KN:n päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

4 § PÖYTÄKIRJAN TARKASTAMINEN JA NÄHTÄVILLÄPITÄMINEN

Kirkkoneuvoston pöytäkirjan tarkastaa kaksi kokouksen valitsemaa tarkistajaa, tai jos kokous niin päättää, kirkkoneuvosto kokouksessaan. (KN ohjesääntö 2 § 6,2).

Esitys Pöytäkirjan tarkistajiksi valitaan kaksi jäsentä (KJ 7:6). Aakkosjärjestyksen mukaan vuorossa ovat Jaakko Korhonen ja Hannu Pääkkönen.

Pöytäkirja tarkistetaan taloustoimistossa viimeistään perjantaina 24.03.2017. ja pidetään nähtävillä kirkkoherranvirastossa 27.03.2017 alkaen (KL 25:3).

KN:n päätös Todettiin, että Hannu Pääkkönen on poissa.
Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin yksimielisesti Jaakko Korhonen ja aakkosissa seuraava Pertti Ryyänen.

5 § TASEKIRJA/TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2016

Valmistelu talouspäällikkö

Esittely Kirkkoneuvoston on laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen kirkkoneuvosto ja taloudesta vastaava viranhaltija. Allekirjoitettu tilinpäätös on annettava viipymättä tilintarkastajille. Tilinpäätösaineisto sidotaan tasekirjaksi (KJ 15:9,2,3, Taloussääntö 25 §).

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta, annettava luettelo seurakunnan jäsenten ja luottamushenkilöiden tekemistä aloitteista ja kirkkoneuvoston toimenpiteistä niiden johdosta sekä annettava tietoa seurakunnan talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät ilmene tuloslaskelmassa, taseessa tai taseen liitetiedoissa (KJ 6:6).

Johtokunnat ovat laatineet johtosäätönsä mukaisesti oman työalansa toimintakertomukset kirkkoneuvostolle (JS:t 2:8).

Tasekirja 2016/toimintakertomus ja tilinpäätös. Liite 1/5 §

Esitys Kirkkoneuvosto hyväksyy ja allekirjoittaa seurakunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vuodelta 2016 liitteen 1/5 §:n mukaisena ja luovuttaa sen tilintarkastajille sekä valtuuttaa kirkkoherran ja talouspäällikön allekirjoittamaan vahvistusilmoituskirjeen tilintarkastajille.

Kirkkoneuvosto ehdottaa kirkkovaltuustolle, että se hyväksyy vuoden 2016 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen

KN:n päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

6 § TULOVEROPROSENTTI VUODELLE 2018

Valmistelu talouspäällikkö

Esittely Seurakunnan jäsenten tulee osallistua niiden varojen hankkimiseen, joita käytetään seurakunnan tehtävien toteuttamiseen. Se tulojen määrä, joka kirkkovaltuuston hyväksymän talousarvion mukaan vuosittain kootaan muiden tulojen lisäksi, kootaan kirkollisverona. KL 15:1 ja KL 15:2

”Kirkkovaltuusto vahvistaa tuloveroprosentin. Tuloveroprosentti vahvistetaan lähimpään 0,05 prosenttiyksikköön.” KL 15:2

Seurakunnan tuloveroprosentti on ollut vuodesta 1986 lähtien 1,65.

Esitys Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että kirkkovaltuusto vahvistaa tuloveroprosentiksi vuodelle 2018 1,65.

KN:n päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

7 § KYNTTILÄLYHDYT SANKARI- JA ASEVELIHAUDOILLE

Valmistelu Talouspäällikkö

Esittely "Nurmeksen reserviupseerit ry:n kirje 27.4.2016: Vuonna 2017 vietettävän Suomi 100 -juhlavuoden teemana on Yhdessä. Vuosi on avoin kaikille suomalaisille ja Suomen ystäville, ja sitä vietetään eri puolilla Suomea aina vuoden 2017 alusta itsenäisyyspäivään saakka. Juhlavuosi rakennetaan yhteisellä tekemisellä ja osallistumisella. Tekojen kautta tarkastellaan itsenäisyyden mennyttä vuosisataa, Suomen nykyisyyttä ja tulevaisuutta.

Nurmeksen reserviupseerit ry päättää osaltaan juhlistaa itsenäisyyden juhlavuotta käynnistämällä hankkeen kynttilälyhtyjen hankkimiseksi ja sankari- ja asevelihaudoille. Hankinnan onnistumiseksi pyritään saamaan pääyhteistyökumppaneiksi Nurmeksen kaupunki, Nurmeksen seurakunnat sekä paikallisia yrityksiä.

Hankittavia lyhtyjä on noin 400 ja kokonaiskustannusarvio n. 8.000 € ja hankkeen on oltava valmis viimeistään 100-vuotisitsenäisyyspäivään 6.12.2017 mennessä.

Esitämme, että Nurmeksen seurakunnat myöntäisivät edellä kuvattuun hankkeeseen yhteensä 3000 euron määrärahan lyhtyjen ja asennusjalkojen hankkimiseksi."

Seurakunnassa jäätiin odottamaan kaupungin kantaa asiaan. Kaupungin päätöksestä ei seurakunnalla ole tietoa.

Seurakunnan budjetissa 2017 on 3.000 euron määrärahavaraus ko. hankkeelle kohdassa 1014030100.

Nurmeksen reserviupseerit ry kirje 1.2.2017, jossa he mm. kirjoittavat " Hankinnan onnistumiseksi on jo saatu yhteistyökumppaneiksi Nurmeksen kaupunki ja Nurmeksen ev.lut.seurakunta.... Pyydämme, että suoritate budjetoimanne 3.000 euron summan 31.3.2017 mennessä Nurmeksen Reserviupseerit Ry:n tilille."

Avustuksen maksamista varten on kirkkoneuvoston tehtävä erillinen päätös.

Asiasta on kysytty kirkkohallituksen asiantuntija Harri Palon kannanottoa, joka on seuraava: " Lyhdyt eivät ole kirkkolain tarkoittama olennainen muutos, sellaisiksi katsotaan vain pysyväisluonteisemmat muutokset. Sankarihautausmaan osalta asia siis kuuluu seurakunnan toimivaltaan. Seurakunnassa tällainen asia kuuluu kirkkoneuvostolle. Tällaisilla lyhdyillä voidaan kyllä tuoda esille jotakin merkkitapahtumaa, kuten nyt itsenäisyyden juhlavuotta tai pikemminkin jotakin siihen liittyvää tilaisuutta sankarihautausmaalla, mutta jos siitä kaavailaan pysyvää, se ei ehkä ole ihan tarkoituksenmukaista. Se, että yhdistys tarvitsee tähän seurakunnan avustusta, kertoo mielestäni siitä, että he eivät ole kovin valmiita uhraamaan omia voimavarojaan tähän asiaan, vaikka aloitteen tekevätkin. Oma käsitykseni on, että seurakunta voi hyvin myöntää luvan esim.

sankarihautausmaan valaisemiseen itsenäisyyspäiväksi, aloitteentekijän toimesta ja aloitteentekijän varoin. Millä tavalla seurakunta haluaa osallistua siihen, se on tietenkin seurakunnan harkittavissa. Jos aloitteentekijä ei ryhdy hankkeeseen näillä ehdoilla, seurakunta voi itse arvioida, tarvitaanko jatakin tällaista, ei varmaankaan ihan näin toteutettuna, seurakunnan toimesta. Asevelihaudat, jos ne ovat tavallisia sukuhautoja, seurakunta ei ole toimivaltainen myöntämään lupaa lyhtyjen asettamiseen niille. Siitä päättävät hautaoikeuden haltijat."

16.3.2017 on käyty yhteisneuvottelu reserviupsseerit ry:n, reservialiupseerit ry:n ja Nurmesseuran edustajien ja seurakunnan edustajien kanssa.

Neuvottelun pohjalta laadittiin sopimusluonnos. Liite 1 § 7.

Lisäys esittelyyn kokouksessa: Nurmeksen reservialiupseerit (Terho Mustonen) ovat jättäneet viestin puhelinvastajaan, että he ovat mukana hankkeessa.

Esitys

Kirkkoneuvosto hyväksyy Nurmeksen seurakunnan ja Nurmeksen Reserviupseerit ry:n välisen sopimuksen koskien kynttilälyhtyjen sijoittamista sankarihautausmaalle ja Höljäkän hautausmaalle. Kirkkoneuvosto tilittää 3.000 €n määrärahan Nurmeksen Reserviupseerit ry:n antamalle tilille. Käyttö tulee tilittää seurakunnalle.

Lisäys esitykseen kokouksessa: Kirkkoneuvosto tekee samansisältöisen sopimuksen Nurmeksen reservialiupseerien kanssa koskien asevelihautoja. Määräraha on yhteinen.

KN:n päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.

8 § PERHENEUVONNAN JÄRJESTÄMINEN 2018

Valmistelu Kirkkoherra

Esittely

Joensuun seurakuntayhtymän kanssa laadittu sopimus perheneuvonnan järjestämiseksi päättyy vuoden 2017 lopussa. Sopimuksen perusteella Joensuun perheasiain neuvontakeskus on järjestänyt perheneuvontaa yhden viikkopäivän verran Nurmeksessa. Perheneuvonnan ohella perheneuvontakeskus on tarjonnut työnohjausta seurakunnan henkilöstölle. Palvelusopimus on ollut yhteinen Lieksan seurakunnan kanssa. Sopimuksen perusteella seurakunta on maksanut neuvonnan palkka- ja matkakustannukset sekä seurakunnan osuuden neuvonnan modulikustannuksesta. Osan siitä on maksanut Nurmeksens kaupunki. Lisäksi on seurakunta on varannut toimitilan perheneuvonnalle.

Vuoden 2016 tilinpäätöksen mukaan perheneuvonnan kustannukset olivat 12 735 euroa. Asiakas-käyntejä oli 49 ja asiakkaita 26. Käyntimäärät ovat olleet vähäisiä. Lisäksi tähän tulevat yksilö- ja ryhmätyönohjauskerrat 16 kpl. Vuonna 2016 moduleita oli yhteensä 9,28, joista Juuan osuus 23,28 ja Valtimon 14,33. Kokonaislas-kutus oli 16 959,89 € josta Juuan osuus oli 1575,00 €, Valtimon 1050,00 € ja Nurmeksens kaupungin 1600,00 €. Seurakunnan maksuosuudeksi jäi siis 12 734,89 €

Kun alkuperäinen sopimus on käsittänyt Lieksan ja Nurmeksens seurakuntien tarjoaman perheneuvonnan, niin huomio kiinnittyy siihen, että Nurmeksens ajalla on käynyt myös asiakkaita Juuasta ja Valtimolta. Nurmeksens seurakunta on kuitenkin maksanut näiltäkin osin ns. kiinteät kulut. Juuan ja Valtimon seurakunnat ovat todennäköisesti osallistuneet vain modulikustannuksiin.

Perheneuvonnan jatkamisesta neuvoteltiin Joensuun seurakuntayhtymän ja Lieksan seurakunnan edustajien kanssa 17.2.2017 (liite). Seurakuntaa edustivat kirkkoherra ja talouspäällikkö. Sen keskus-telun perusteella hallintojohtaja Tommi Mäki laati kolmiosaisen laskelman (liite), jossa vuoden 2016 tietojen perusteella hahmotettiin jatkamisvaihtoehtoja. Vaihtoehto A on nykyisen sopimuksen jat-kaminen, vaihtoehto B on Juuan ja Valtimon saaminen mukaan sopimukseen ja kustannusten jaka-minen modulien välisessä suhteessa ja vaihtoehto C, jossa Juuka ja Valtimo eivät ole mukana ja kustannusten jakoperustetta muutetaan.

Nykyisen sopimuksen jatkaminen on helpoin, mutta seurakunnalle kallein ja myös epäoikeudenmukainen. Käytännössä silloin Nurmes subventoi muiden seurakuntien palvelutuotantoa. Vaihtoehto B:n ongelma lienee siinä, että Juuka ja Valtimo lienevät haluttomia tulemaan sopimukseen, joka merkitsisi lisäkustannuksia. Sopimusneuvottelujen käyminen lienee Joensuun seurakuntayhtymän asia, ei Nurmeksens seurakunnan. Kustannuksiltaan tämä malli olisi edullisin seurakunnalle. Vaihto-ehto C on taas kalliimpi Lieksan seurakunnalle, joka on jo ilmoittanut olevansa valmis jatkamaan nykyisellä pohjalla (liite).

Perheneuvonnan loppuminen ei seurakuntayhtymän edustajien mukaan merkitse asiakkaiden siirtymistä Joensuuhun tai Kajaaniin, vaan käyntien loppumista. Sillä perusteella palvelulla on merkitystä paikkakunnalla. Toisaalta voidaan pohtia kustannusta. Joka tapauksessa seurakunnan on

jatkossa kiinnitettävä huomiota menotalouteen. Yksi vaihtoehto olisi tarjota esim. jonkin suuruista matkatukea, mutta onko se mielekästä intimizeettisuoja- ym. seikat huomioiden.

Oman epävarmuustekijänsä tuo sote-ratkaisu ja SiunSoten kanta aiempaan kaupungin maksuosuu-teen. Tässäkin neuvotteluosapuolena lienee Joensuun seurakuntayhtymä perheasian neuvottelukeskuksen ylläpitäjänä. Kun SiunSoten kanta on vielä ratkaisematta, niin lienee myös aiheellista tehdä lyhytaikainen sopimus.

Lieksan neuvotteluissa sovittiin, että seurakunnat tekevät hallinnoissaan päätökset kevään korvalla, jotta seurakuntayhtymän ehtii tehdä tarvittavat rekrytoinnit ensi vuoden alkuun mennessä.

Esitys

Kirkkoneuvosto päättää, että Nurmes on mukana liitteessä Pielisen Karjalan modulitiedot ja laskutus ajalta 1.1.-31.12.2016 ilmenevän vaihtoehdon B mukaisesti. Sopimus solmitaan vuodeksi 2018. Mikäli sopimusta ei tältä pohjalta synny, niin perheneuvontapalvelua ei Nurmeksessa tarjota.

Lisäys esitykseen kokouksessa: Jos vaihtoehto B ei toteudu, edetään vaihtoehto A:n mukaan.

KN:n päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.

9 § RETKEILYREITIN KÄYTTÖOIKEUSSOPIMUS

Valmistelu	Taluspäällikkö
Esittely	Pielisen matkailuyrittäjät ry :n retkeilyreitit käyttöoikeussopimus liitteenä 1 § 9 koskien Mähkänkangas-tilaa 541-411-202-1 pituudeltaan n 860 m.
Esitys	Kirkkoneuvosto hyväksyy retkeilyreitit käyttöoikeussopimuksen. Maanomistaja antaa Pielisen matkailuyrittäjät ry:lle 5 vuoden käyttöoikeuden retkeilyreitit pitämiseen karttaan merkityllä reittiuralla korvauksetta.
KN:n päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.

10 § HÖLJÄKÄN HAUTAUSMAALLE HAUDATTAVIEN SIIRRON KUSTANNUKSET

Valmistelu Talouspäällikkö

Esittely Kirkkovaltuusto on kokouksessaan 12.12.1978 § 41 päättänyt Höljäkän siunauskappelihankkeen luopumisesta ja päättänyt samassa pykälässä, että seurakunta kustantaa vainajan kuljetuksen kappelilta Höljäkkään. Tuolloin seurakunta ei omistanut Höljäkän hautausmaata, vaan sen omisti kyläyhdistykset. Kyläyhdistykset olivat saaneet hautausmaan alueen lahjoituksena Juho Mahaselta. Hautausoimilaki (2004) edellytti ja edellyttää, että hautausmaat on laitettava kiinteistörekisteriin ja omistajana ei voi olla kyläyhteisöt. Lain voimaan tulosta käynnistyi pitkä selvittelyprosessi, joka saatiin päätökseen vasta vuonna 2012.

Kirkkovaltuusto kokouksessaan 29.5.2012 § 17 teki päätöksen Höljäkän hautausmaan lahjakirjan vastaanottamisesta. Höljäkän hautausmaa siirtyi Nurmeksen ev.lut. seurakunnan omistukseen.

Pääsääntö on, että omaiset itse huolehtivat vainajan siirtokustannuksista.

Esitys Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että kirkkovaltuusto kumoaa 12.12.1978 tekemänsä pykälän 41 päätöksen, että seurakunta kustantaa vainajan kuljetuksen kappelilta Höljäkkään.

KN:n päätös Kirkkoneuvosto keskusteli asiasta.

Jaakko Korhonen esitti, että ei tehtäisi muutosesitystä. Esitystä ei kukaan kannattanut.

Veikko Jaaranen kannatti talouspäällikön esitystä.

Hyväksyttiin yksimielisesti.

11 § SEURAKUNNAN VAKUUTUKSET

Valmistelu	Taluspäällikkö
Esittely	Seurakunnan vakuutukset on kilpailutettu Novum vakuutusmeklaripalvelut kautta. Tarjouksia on pyydetty kuudelta: LähiTapiola, Protector, Fennia, Pohjantähti, If ja Op. Tarjouksia on jättänyt kaksi; IF ja OP. Tarjousvertailu on valmistunut 30.11.2016. Liite 1 § 11.
Esitys	Tehdään kokouksessa. Kokouksessa tehty esitys: Kirkkoneuvosto päättää hyväksyä Op:n tarjouksen seurakunnalle edullisempänä.
KN:n päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.

12 § PAPPILAN LATTIAREMONTTI

Valmistelu Talouspäällikkö

Esittely Pappilan olohuoneen lattia oli laskeutunut. Asia tuli esille kirkkoherran muutettua asuntoon joulukuussa 2016. Lattiaa tukevat tukipuut olivat kostuneet ja osittain lahonneet aiheuttaen lattian vajoamista.

Rakennuspalvelu Seppo Ilkko teki lattian korjaustyöt kunnostaen samalla myös eteisen. Rakennuskorjauskustannukset yht. 13.792,01 € Määräraha budjetissa kohdassa investoinnit/Pappila.

Esitys Kirkkoneuvosto hyväksyy tehdyn korjauksen ja sen kustannukset.

KN:n päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

13 § TYÖPAIKKARUOKAILUJEN HINNAT

Valmistelu Talouspäällikkö

Esittely Työntekijöiden työpaikkaruokailu on järjestetty sopimusruokailuna paikallisissa ravitsemusliikkeissä. Vuonna 2017 työntekijöiltä perittävä ravintoedun arvon mukainen hinta on 6,40€ ja lipukkeen arvon on 7,70 €

Vuodelle 2017 vahvistettu ravintoedun arvo on 6,40 €

Esitys Kirkkoneuvosto vahvistaa vuonna 2017 ruokalipusta työntekijöiltä perittäväksi hinnaksi 6,40 € ja lipukkeen arvoksi enintään 7,70 €

KN:n päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

**14 § JÄSENEEN VALITSEMINEN SUHTEELLISTEN VAALIEN
VAALILAUTAKUNTAAN**

Valmistelu	Kirkkoherra
Esittely	Kirkkovaltuusto on kokouksessaan 13.1.2015 §:ssä 7 valinnut toimikaudekseen suhteellisten vaalien vaalilautakunnan, johon on vallittu varsinaiseksi jäseneksi Virpi Pitkänen. Virpi Pitkäsen tilalle tulee valita uusi jäsen.
Esitys	Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että kirkkovaltuusto valitsee uuden jäsenen suhteellisten vaalien vaalilautakuntaan jäljellä olevaksi toimikaudekseen.
KN:n päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.

15 § KIRKON JA SEURAKUNTATILOJEN KÄYTTÖ

Valmistelu Kirkkoherra

Esittely

Kirkkojärjestyksen 14 luvun 2 §:n 1 mom. mukaan kirkon käyttämisestä päättävät kirkkoherra ja kirkkoneuvosto yhdessä. Soveltuvin osin voidaan myös tulkita, että kirkkojärjestyksen kohta koskee myös muita seurakunnan tiloja. KJ:n mukaan kirkkoherra valvoo käyttöä.

”Uusi kirkko on vihittävä Jumalalle pyhitetyksi huoneeksi. Kun kirkko on vihitty, sitä saa käyttää vain sen pyhyyteen soveltuviin tarkoituksiin. Kirkon käyttämisestä päättävät kirkkoherra ja kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto yhdessä. Kirkkoherra valvoo kirkon käyttöä” KJ 14:2§ 1 mom.

Tilojen käytöstä todetaan myös KJ: 9: 7 §:ssä:

”Jos kirkkoherra ja kirkkoneuvosto ovat eri mieltä jumalanpalvelusta, kirkollista toimitusta, kirkon, siunauskappelin tai kappelin käyttöä taikka seurakunnan päätettävissä olevia kolehteja koskevasta kysymyksestä, asia on saatettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi.”

Avioliittolain (234/1929) 1 §:n muutos aiheuttaa tarpeen tarkastella ja päättää kirkon ja muiden seurakunnan tilojen käytöstä. Avioliittolain muutoksen mukaan samaa sukupuolta olevilla henkilöillä on oikeus mennä naimisiin, jos he täyttävät muut tässä laissa koskevat ehdot. Avioliitto lain muutos koskettaa siviilivihkimistä.

Muuttaessaan avioliittolain koskemaan myös samaa sukupuolta olevien parisuhteita, kirkkojen ja uskonnollisten yhdyskuntien autonomiaan ei haluttu puuttua. Lakivaliokunnan mietinnön (14/2014vp) mukaan uskonnollisille yhdyskunnille ei syntyisi oikeudellista velvoitetta muuttaa vihkimiskäytäntöjään.

Avioliittolain (234/1929) 17§:ssä todetaan, että evankelis-luterilaisen kirkon pappi saa toimittaa kirkollisen vihkimisen. Kyse on siis valtuutuksesta vihkimisen toimittamiseen, ei velvollisuudesta. Tältä osin lain sisältö ei ole muuttunut, vaan muutos koskee ko.lain 1 §:ää.

Kirkon lainsäädännössä kirkollisen avioliittoon vihkimisen kelpoisuusvaatimuksista todetaan kirkkojärjestyksessä. Soveltuvin osin se koskee myös avioliiton siunaamista.

”Kihlakumppanit vihitään kirkollisesti avioliittoon kirkkokäsikirjassa määrätyllä tavalla. Vihkimisen toimittaa pappi.

Kirkollisesti vihittävien tulee olla rippikoulun käyneitä kirkon jäseniä. Jos toinen kihlakumppani ei ole kirkon jäsen, heidät voidaan vihkiä kirkollisesti, jos kirkkoon kuulumaton on muun kristillisen kirkon tai uskontokunnan jäsen.” KJ 2: 8§.

Vaikka avioliittoon vihkiminen on yhteiskunnallinen rekisteröintitoimitus, niin sillä on myös jumalanpalvelusluonne. Avioliittoon vihkimisen sekä avioliittoon siunaamisen toimituksista on määräykset kirkkojärjestyksessä sekä voimassa olevassa kirkkokäsikirjassa.

Avioliitto on kristillisessä käsityksessä Jumalan asettama ja sen vuoksi pyhä. Luterilainen avioliittokäsitys nousee Raamatusta sekä luterilaisista tunnustusteksteistä, joiden mukaan avioliitto perustuu Jumalan asetukseen (1. Moos. 2:24), jonka Jeesus vahvisti. Avioliiton historiallisia, teologisia

sekä reformatorisia ulottuvuuksia sekä evankelisluterilaisen kirkon avioliitto-opetusta on selvitetty Piispainkokouksen selonteossa avioliittolain muutoksen johdosta (D/134/00.08.00/2016).

Kyseissä selonteossa on erityisesti korostettu ihmisoikeuksiin liittyviä luovuttamattomia periaatteita sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta sekä hyväksyntää.

Piispainkokouksen antamassa ”Pastoraalisessa ohjeessa vapaamuotoisesta rukouksesta parisuhteensa rekisteröineiden kanssa ja heidän puolestaan” (2011) ohjeistetaan, että parisuhteensa rekisteröityjen puolesta on ollut mahdollista järjestää rukoushetki. Papistolla on ollut rukoushetken toimittamisen suhteen omantunnon vapaus. Avioliittolain muutoksen jälkeen piispainkokouksen ohjeen perusteella edellä mainittua rukoushetki voidaan pitää myös samaa sukupuolta oleville, jotka ovat solmineet siviiliavioliiton. Kuopion hiippakunnan piispa on Paimenkirjeessään 22.12.2016 antanut esikoislestadiolaista herätysliikettä (Esikoislestadiolaiset ry.) koskevia menettelytapaohjeita. Taustalla on liikkeen piirissä alkanut toiminta, jossa sakramentteja ovat toimittaneet liikkeeseen kuuluvat papiksi vihkimättömät henkilöt. Paimenkirjeessä todetaan mm.: ”Pidän perusteltuna sitä, että seurakunnat ovat aiemmin antaneet tiloja Esikoislestadiolaiset ry:n paikallisosastojen järjestämiä kirkkopyhiä varten. Nyt tilanne on kuitenkin muuttunut. Järjestö on ryhtynyt toimittamaan maallikkoehtoollisia, jotka ovat vastoin kirkkomme tunnustusta ja järjestystä. Sen johdosta pidän perusteltuna, että syntyneessä tilanteessa tiloja ei enää anneta Esikoislestadiolaiset ry:n paikallisosastojen järjestämiin kirkkopyhiin.” Nurmeksessa Esikoislestadiolaiset ovat kokoontuneet satunnaisen säännöllisesti Itäkaupungin seurakuntatalolla, jonne heille on luovutettu oma avain. Tila on ollut käytössä korvauksetta. Toimintaa on johdettu käsittääkseni Lieksasta käsin. Esikoislestadiolaisten edustaja Eero Kärki otti puhelimitse yhteyttä ja tiedusteli mahdollisuutta liikkeen jatkaa kokoontumista Itäkaupungissa. Tiedustelin häneltä suhtautumista ns. sakramenttien ottamiseen maallikkohoitoon, johon hän vastasi sitä harkittavan, mutta että sitä ei ole tapahtunut vielä. Totesin sen olevan ristiriidassa, harkinnankin, kirkkomme opetuksen kanssa ja koen vaikeaksi antaa lupaa kokoontumiseen, jolloin hän ilmoitti palauttavansa avaimen. Näen, että tilanne on näin selkeämpi kummankin osapuolen suhteen.

Esitys

A: Kirkkoneuvosto päättää, että samaa sukupuolta olevien avioliittoon vihkimistä tai avioliittoon siunaamista ei voida toimittaa Nurmeksenseurakunnan kirkossa tai muissa tiloissa. Samaa sukupuolta olevien siviiliavioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen solmineiden puolesta voidaan toimittaa rukoushetki Nurmeksenseurakunnan kirkoissa ja muissa seurakunnan tiloissa. Rukoushetki toteutetaan niin, että se ei rinnastu kirkollisiin toimituksiin.

B: Kirkkoneuvosto päättää, että Esikoislestadiolaiset ry:lle ei luovuteta seurakunnan tiloja hengellisten tai muiden tilaisuuksien järjestämistä varten.

KN:n päätös

Kirkkoneuvosto keskusteli asiasta. Esitys päätettiin käsitellä kahdessa osassa A ja B.

A: Veikko Jaaranen esitti, että rukoushetkeä ei järjestettäisi kirkossa eikä seurakunnan tiloissa. Merja Jaaranen kannatti tehtyä esitystä.

Matti Kämäräinen ja Jaakko Korhonen kannattivat puheenjohtajan tekemää esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että on kaksi kannatettua esitystä. Suoritetaan nimenhuutoäänestys, jossa Veikko Jaaranen esitys on EI ja puheenjohtajan esitys on JAA.

Suoritettiin äänestys:

Merja Jaaranen	EI
Veikko Jaaranen	EI
Jaakko Korhonen	JAA
Sinikka Mustonen	EI
Pertti Ryyänen	JAA
Maija Tolvanen	JAA
Ellen Udd	JAA
Matti Kämäräinen	JAA
Markus Kontiainen	JAA

Puheenjohtaja totesi äänestyksen tuloksen; esitys EI sai 3 ääntä ja esitys JAA 6 ääntä.

Kirkkoneuvoston päätös äänestyksen tuloksena on puheenjohtajan esityksen mukainen koskien rukoushetken järjestämistä. Muilta osin kohta A hyväksyttiin yksimielisesti.

Kohta B: Hyväksyttiin yksimielisesti puheenjohtajan esittämässä muodossa.

16 § STRATEGIA

Valmistelu Kirkkoherra

Esittely Nurmeksen seurakunnan strategia on laadittu vuonna 2015. Strategiat laaditaan yleensä vaalikauden mittaisiksi ja niitä päivitetään tarvittaessa. Keskusteluissa on ilmennyt, että strategian päivittämiseen on tarvetta. Perusteena on siinä toimintaympäristön muuttuminen sekä tarve suunnata seurakunnan resursseja tarkoituksenmukaisemmin sekä kustannustehokkaammin. Johtoryhmässä käydyn keskustelun perusteella vaalikauden puolivälissä voidaan strategian päivitys tehdä kevyemmin käyttäen pohjana aiempaa strategiaa, jota korjataan ja täydennetään vastaamaan tämän hetken näkemyksiä kattamaan vaalikauden loppuaika. Seurakunnassa strategia laaditaan yhteistyössä. Tärkeää on houkutella oman seurakunnan työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja muun jäsenistön osaaminen ja näkemykset esiin. Seurakunnan strategista työskentelyä johtaa kirkkoherra. Keskeinen rooli on myös kirkkovaltuustolla, kirkkoneuvostolla, talouspäälliköllä sekä johtoryhmällä. He kantavat vastuun strategisten päätösten tekemisestä ja toimeenpanemisesta. Tämän lisäksi strategista työskentelyä varten on tarpeen perustaa ohjausryhmä. Ohjausryhmä suunnittelee ja seuraa strategiaprosessin kulkua sekä valmistelee yhteistä ajattelutyötä ja päätöksentekoa

Esitys Kirkkoneuvosto nimeää työryhmän valmistelemaan strategian päivittämistä. Ohjausryhmä laatii suunnitelman aikatauluineen strategian päivittämiseksi.

KN:n päätös Pertti Ryyänen esitti ohjausryhmäksi johtoryhmää. Muita esityksiä ei tullut. Kirkkoneuvosto nimesi strategian päivittämisen ohjausryhmäksi johtoryhmän.

17 § MUUT ASIAT

18 § ILMOITUSASIAT

Julistuksen johtokunnan pöytäkirja Nro 1/25.1.2017
Kasvatuksen johtokunta pöytäkirja Nro 1/26.1.2017
Palvelun johtokunta Nro 1/15.1.2017
Kirkkoherran viranhaltijapäätökset § 1- 3
Talouspäällikön viranhaltijapäätökset § 1 - 6
Lieksan ja Nurmeksen tekninen virasto/ympäristönsuojelu/Naapureiden kuuleminen maa-aineslupahakemuksen johdosta
Maanmittaustoimitus, ratatoimitus rajan määrittämiseksi (toimitusnro 2017-546351)
Hautausmaan kesätyöntekijät; 6 kokoaikaista ja yksi kiertävä puutarhuri sekä 13 nuorta (seteli)
Rukoushuoneen ulkomaalausurakoitsijan kilpailutus käynnissä Joensuun hankintatoimen kautta; kilpailutus päättyy 11.4.2017
Oppisopimuskoulutettava aloittanut 15.3.2017
Tilintarkastus 10.4.2017
Tuloslaskelma tammi-helmikuu 2017.
Kirkkoneuvoston kokous 19.4.2017 klo 17 Pappilassa.

Merkittiin kirkkoneuvostolle tiedoksi.

**19 § OIKAISUVAATIMUSOHJEET, VALITUSOSOITUS JA KOKOUKSEN
PÄÄTTÄMINEN**

Puheenjohtaja antoi oikaisuvaatimusohjeet, valitusosoitteen ja päätti kokouksen klo 19.42.

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Kieltojen perusteet	<p><u>Valmistelua ja täytäntöönpanoa koskevat muutoksenhakukiellot</u> Seuraavista päätöksistä ei kirkkolain 24 luvun 5 §:n mukaan saa tehdä kirkollisvalitusta eikä hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 momentin nojalla hallintovalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. Julkista hankintaa koskevasta päätöksestä ei saa tehdä julkisista hankinnoista annetun lain mukaista valitusta, koska päätös koskee yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua.</p> <p>Pöytäkirjan pykälät: 1-6, 14, 17-19</p>								
	<p><u>Oikaisuvaatimusoikeudesta aiheutuva valituskielto</u> Koska päätöksestä voidaan tehdä kirkkolain 24 luvun 3 §:n 1 mom. mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:</p> <p>Pöytäkirjan pykälät:</p>								
	<p><u>Alistusasiaa koskeva muutoksenhakukielto</u> Kirkkolain 24 luvun 3 §:n 2 mom. mukaan oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksestä, joka alistetaan tuomiokapitulien tai kirkkohallituksen vahvistettavaksi.</p> <p>Pöytäkirjan pykälät:</p>								
	<p><u>Erikseen säädetty muutoksenhakukiellot</u></p> <table><tr><td>1. Kirkkolain 24 luvun 14 §:n 2 mom:n,</td><td>Pöytäkirjan pykälät:</td></tr><tr><td>2. hallintolainkäyttölain 5 §:n 2 mom:n,</td><td>Pöytäkirjan pykälät:</td></tr><tr><td>3. kirkon virkaehtosopimuslain 19 §:n, tai</td><td>Pöytäkirjan pykälät:</td></tr><tr><td>4. hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 mom:n,</td><td>Pöytäkirjan pykälät:</td></tr></table> <p>5. muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Pöytäkirjan pykälät ja valituskieltojen perusteet:</p>	1. Kirkkolain 24 luvun 14 §:n 2 mom:n,	Pöytäkirjan pykälät:	2. hallintolainkäyttölain 5 §:n 2 mom:n,	Pöytäkirjan pykälät:	3. kirkon virkaehtosopimuslain 19 §:n, tai	Pöytäkirjan pykälät:	4. hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 mom:n,	Pöytäkirjan pykälät:
1. Kirkkolain 24 luvun 14 §:n 2 mom:n,	Pöytäkirjan pykälät:								
2. hallintolainkäyttölain 5 §:n 2 mom:n,	Pöytäkirjan pykälät:								
3. kirkon virkaehtosopimuslain 19 §:n, tai	Pöytäkirjan pykälät:								
4. hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 mom:n,	Pöytäkirjan pykälät:								
	<p><u>Hankintoja koskevat muutoksenhakukiellot</u> Hankintaa koskevista seuraavista päätöksistä ei kirkkolain 24 luvun 8a §:n 2 mom. nojalla saa tehdä kirkkolain mukaista oikaisuvaatimusta eikä kirkollisvalitusta, jos asia kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan. Asia kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan, mikäli hankinnan arvo ylittää hankintalain 15 §:n mukaisen kynnyksarvon¹.</p> <p>Pöytäkirjan pykälät:</p>								

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimusviranomaisen ja -aika	<p>Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä <u>kirjallisen</u> oikaisuvaatimuksen.</p> <p>Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään ja yhteystiedot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • _Nurmeksen seurakunnan kirkkoneuvosto <p>Käyntiosoite: Ikolantie 3, Nurmes Postiosoite: Ikolantie 3, 75530 Nurmes Telekopio: 013-474 2440 Sähköposti:</p> <p>Pöytäkirjan pykälät: 7-13, 15-16</p> <p>Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon päätöksestä. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei sen näytetä tapahtuneen myöhemmin. Seurakunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Oikaisuvaatimuksen voi omalla vastuullaan lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla). Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>
Oikaisuvaatimuksen sisältö	<p>Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi – tiedot oikaisuvaatimuksen kohteena olevasta päätöksestä – millaista oikaisua päätökseen vaaditaan – millä perusteilla oikaisua päätökseen vaaditaan

¹ Kansallisen kynnyksarvon suuruus on 30.000 € (tavarat – ja palvelut), 100.000 € (terveydenhoito – ja sosiaalipalvelut) ja 150.000 € (rakennus – ja käyttöoikeusurakat)

HANKINTAOIKAISU

Hankintaoikaisun tekeminen	<p>Seuraaviin hankintayksikön päätöksiin tai muihin hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuihin tyytymätön asianosainen voi tehdä hankintayksikölle kirjallisen hankintaoikaisun (Hankintalaki 80-83 §).</p> <p>Toimitusosoite Hankintaoikaisu toimitetaan hankintayksikölle. Hankintayksikön yhteystiedot: Käyntiosoite: Ikolantie 3, Nurmes Postiosoite: Ikolantie 3, 75530 Nurmes Telekopio: 013-474 2440 Sähköposti:</p> <p>Pöytäkirjan pykälät:</p> <p>Hankintaoikaisu on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Hankintaoikaisun voi omalla vastuullaan lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei sen näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä sähköistä tiedoksiantoa viestin katsotaan saapuneen vastaanottajalle sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä siitä, että sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin. Hankintaoikaisun on oltava perillä oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>
Hankintaoikaisun sisältö	<p>Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi – tiedot hankintaoikaisun kohteena olevasta päätöksestä – millaista oikaisua päätökseen vaaditaan – millä perusteilla oikaisua päätökseen vaaditaan <p>Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.</p>

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen ja valitusaika	<p><u>Kirkollis- ja hallintovalitukset</u></p> <p>Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valitusviranomainen ja yhteystiedot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuopion hallinto-oikeus <p>Käyntiosoite: Puijonkatu 29A, 2.krs, Kuopio Postiosoite: PL 1744, 70101 KUOPIO Telekopio: 017-288 8420 Sähköposti:</p> <p style="text-align: right;">Valitusaika 30 päivää</p> <p>Kirkollisvalitus, pöytäkirjan pykälät: 30 päivää</p> <p>Hallintovalitus, pöytäkirjan pykälät:</p> <hr/> <p><u>Kirkollisvalitus alistusasiassa</u></p> <p>Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valitusviranomainen ja yhteystiedot:</p> <p style="text-align: right;">Valitusaika 30 päivää</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli, pöytäkirjan pykälät: <p>Käyntiosoite: Kuninkaankatu 22 A, Kuopio Postiosoite: PL 42, 70101 Kuopio Telekopio: 017-2888420 Sähköposti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirkkohallitus, pöytäkirjan pykälät: 30 päivää <p>PL 185 (Satamakatu 11), 00161 Helsinki Telekopio: 09-1802 350 Sähköposti: kirkkohallitus@evl.fi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetus- ja kulttuuriministeriö, pöytäkirjan pykälät: 30 päivää <p>PL 29 (Meritullinkatu 10), 00023 Valtioneuvosto Telekopio: 09-135 9335 (kirjaamo) Sähköposti: kirjaamo@minedu.fi</p>
---	--

	<p>Valitus markkinaoikeuteen</p> <p>Hankintavalitus, pöytäkirjan pykälät:</p> <p>Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut kirjallisesti tiedon asemaansa vaikuttavasta ratkaisusta tai tarjousmenettelyn ratkaisusta ja sen perusteista sekä kirjallisen ohjeen asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi (valitusosoitus). Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei sen näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä sähköistä tiedoksiantoa viestin katsotaan saapuneen vastaanottajalle sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä siitä, että sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.</p> <p>Hankinta-asiaan muutosta hakevan on lisäksi kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön ilmoittamaan osoitteeseen viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Hankintayksikön yhteystiedot ovat edellä hankintaohjeissa koskevassa kohdassa.</p> <p>Markkinaoikeuden yhteystiedot Valitusaika 14 päivää</p> <p>Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle osoitettuna osoitteeseen:</p> <p>Postiosoite: PL 118, 00131 HELSINKI Käyntiosoite: Erottajankatu 1–3, Helsinki Telekopio: 010 364 3314 Sähköpostiosoite: markkinaoikeus@oikeus.fi</p>
Muutoksenhaku-ajan laskeminen	<p>Valitus- ja oikaisuvaatimusaika lasketaan päätöksen tiedoksisaannista, tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.</p>
Valituskirjelmä	<p>Valituskirjelmässä <u>on ilmoitettava</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – valittajan nimi ja kotikunta – postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa – päätös, johon haetaan muutosta – miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi – perusteet, joilla muutosta vaaditaan <p>Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.</p> <p>Valituskirjelmään <u>on liitettävä</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä – todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta – asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. <p>Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja tai julkinen oikeusavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.</p> <p>Päätöksen voi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi sillä perusteella, että hankinnassa on menetelty julkisista hankinnoista annetun lain (1505/1992) tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten tai Euroopan yhteisön lainsäädännön tai maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen vastaisesti. Asia voidaan saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi, mikäli hankinnan arvo ylittää hankintalain 15 §:n mukaisen kynnyсарvon.</p>
Valitusasiakirjojen toimittaminen	<p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusajassa päätöksessä mainitulle valitusviranomaiselle. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>
Oikeudenkäyntimaksu	<p>Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (701/1993) 3 §:n nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu hallinto-oikeudessa 90 euroa ja markkinaoikeudessa 226 euroa, jollei lain 6 tai 7 §:stä muuta johdu.</p>
	<p>Yksityiskohtainen valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.</p>